

Hodowla bydła zabójstwem Amazonii

Aktualnie oczy Świata zwrócone są między innymi w kierunku płonącej Amazonii. Najnowsze dane brazylijskiego Narodowego Instytutu Badań Kosmicznych (INPE; stan na 19 września br.) mówią o 131 tysiącach pożarów w samej Brazylii¹, na obszarze której znajduje się większość południowoamerykańskich lasów deszczowych. Najwięcej pożarów ma miejsce w obszarze zajęтым przez dwie formacje roślinne. Oprócz lasów amazońskich (47,4% liczby pożarów) płonie również tropikalna sawanna Cerrado (35,0%), której poświęca się mniej uwagi. Co prawda, we wcześniejszych okresach zdarzały się już bardziej palne lata, na przykład lata 2002-2005, 2007 czy 2010. Biorąc jednak pod uwagę ostatnich 9 lat, to właśnie rok 2019 może być rekordowy pod względem liczby pożarów, tym bardziej, że pora sucha w Brazylii wciąż trwa. Dlaczego więc Amazonia (znów) płonie?

W tym roku te dotkliwe wydarzenia szczególnie poruszyły światową opinię publiczną. Wpisują się one w rozgorzałą na wielu poziomach dyskusję na temat zmian klimatu i możliwości przeciwdziałania im.

Unikalne lasy deszczowe Ameryki Południowej. Fot. Magdalena Barczyk

Większość pożarów w Brazylii związana jest z wylesieniami w celach rolniczych, a więc wycinaniem drzew i wypalaniem powierzchni, aby następnie przeznaczyć je do hodowli zwierząt (jako pola uprawne oraz pastwiska). Brazylia jest największym na świecie producentem soi, która w ok. 90%

wykorzystywana jest jako pasza dla zwierząt². Procesy wylesiania uległy intensyfikacji w roku 2019, a ich konsekwencją jest wzrost liczby pożarów³. Brazylia, która w 2012 r. zredukowała roczne tempo deforestacji aż o 80% w stosunku do średniej z przełomu wieków, wykonała krok wstecz⁴. Łącznie, od lat 70.

XX wieku Brazylia utraciła ponad 700 tys. km² lasów deszczowych⁵. Eksperci nie mają wątpliwości, że za pożary w Amazonii odpowiada produkcja mięsa (wołowiny)⁶. Skutkuje to niszczeniem unikatowych ekosystemów, wzmożoną emisją gazów cieplarnianych, a także naruszaniem praw ludności rdzennej⁷.

Świat chce mięsa

Obecna światowa produkcja mięsa jest prawie 5-krotnie większa niż we wczesnych latach 60. XX wieku⁸. Spośród różnych rodzajów mięs, wytwarzanie wołowiny powoduje największe oddziaływania na środowisko. Trzech największych producentów wołowiny (wraz z cielęciną) na świecie to: Stany Zjednoczone (odpowiednio: 11,9 mln ton w 2017 r. i 12,2 mln ton w 2018 r.), Brazylia (9,5 i 9,9 mln ton), Unia Europejska (7,9 i 8,0 mln ton) oraz Chiny (6,3 oraz 6,4 mln ton). Ci sami czterej gracze są też największymi konsumentami wołowiny. Tu kolejność jest następująca: Stany Zjednoczone (12,0 mln ton w 2017 r. i 12,2 mln ton w 2018 r.) przed Unią Europejską (7,8 i 8,0 mln ton), Chinami (7,3 i 7,9 mln ton) i Brazylią (7,7 i 7,9 mln ton)⁹.

Produkcja zwiększa się sukcesywnie, wzrasta też globalne spożycie mięsa, w czym przodują Brazylia i Chiny. Wzrost spożycia mięsa w krajach rozwijających się traktowany jest jako miara dobrobytu¹⁰. Prognozowane jest utrzymanie tego trendu, szczególnie w rozwijających się krajach Azji, Ameryki Łacińskiej i Bliskiego Wschodu¹¹.

Brazylijska wołowina

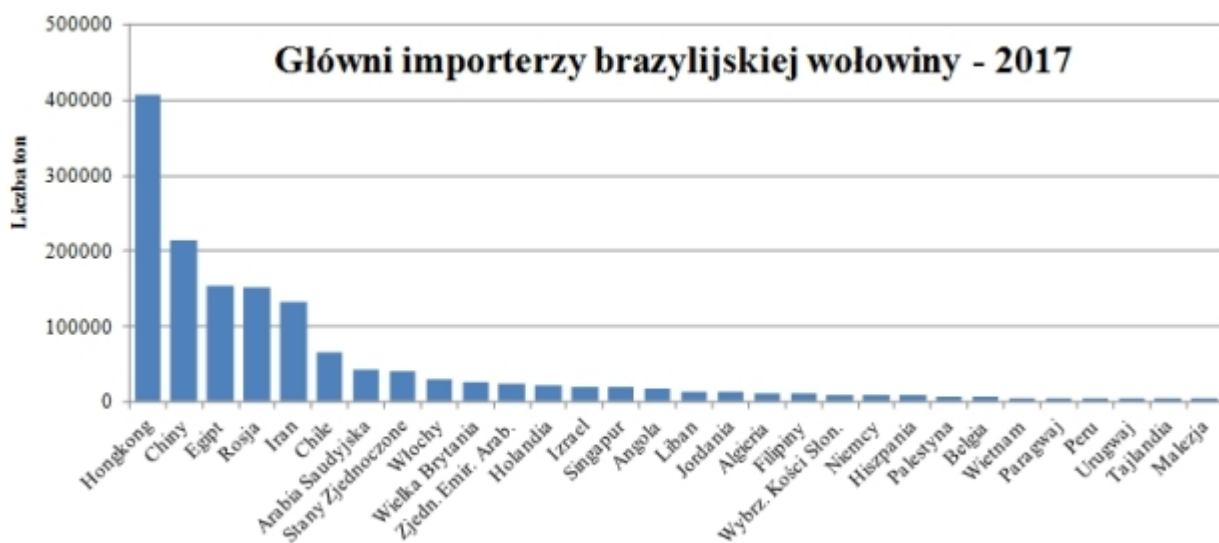
Brazylia jest największym na świecie eksporterem wołowiny, której udział to blisko 20% światowego eksportu¹². W ostatnim roku Brazylia wyeksportowała 1,64 mln ton wołowiny, a w roku 2017 – 1,53 mln ton¹³. Skoro mówimy o eksporcie, oznacza to, że brazylijską wołowiną zjadają się mieszkańcy innych krajów. A zatem oni również są współodpowiedzialni za wydarzenia w Amazonii.

W raporcie na temat eksportu brazylijskiej wołowiny za rok 2017 dostępne są zestawienia dotyczące różnych kategorii produktów z mięsa wołowego (największy udział w eksporcie ma świeża wołowina oraz podroby) oraz dane sumaryczne, na których warto się skoncentrować¹⁴. Jak się okazuje, największymi importerami brazylijskiej wołowiny są azjatyckie tygrysy – Hongkong i Chiny. Dużo mięsa z Brazylii importują państwa Bliskiego Wschodu, z Egiptem i Iranem na czele, a także Rosja. Każde z tych pięciu państw importowało ponad 100 tysięcy ton wołowiny z Brazylii w 2017 r. Państwa Unii Europejskiej kupiły łącznie 108,8 tys. ton, przy największym udziale importu Włoch, Wielkiej Brytanii i Holandii.

W kwestii pożarów w Amazonii wypowiedziała się m.in. grupa G7, która zażądała konkretnych działań od Brazylii¹⁵ oraz zaproponowała pomoc materialną¹⁶. Tyle tylko, że właśnie państwa tej grupy bardzo chętnie zjadają się brazylijską wołowiną (z wyjątkiem Japonii, która w 2017 r. kupiła tylko 13 ton wołowiny z Brazylii). W pierwszej dziesiątce importerów mamy trzy państwa z tej grupy – Stany Zjednoczone (import 39537 ton), Włochy (30122 ton) i Wielką Brytanię (25625 ton). Na 21 miejscu plasują się Niemcy (9655 ton), bardzo zaniepokojone „płonącym domem” w Amazonii. Ponad tysiąc ton wołowiny importowały także Kanada (2271 ton) i Francja (1258 ton). Łącznie państwa grupy G7 kupiły 108,5 tys. ton brazylijskiej wołowiny.

A zatem skoro to produkcja wołowiny jest odpowiedzialna za pożary w Amazonii, to właśnie te państwa przyczyniają się do zaistniałej sytuacji. W tych realiach troska o losy Amazonii i wyrażony przez przywódców państw grupy G7 *#ActForTheAmazon* jawi się dość paradoksalnie.

Tymczasem prognozy na 2020 r. nie są optymistyczne. Przewiduje się wzrost produkcji wołowiny w Brazylii o ok. 3%, głównie na skutek wzrastającego eksportu do Chin i Hongkongu oraz większego spożycia w samej Brazylii¹⁷.

Opracowano na podstawie <http://abiec.siteoficial.ws/download/Anual-jan-dez-2017.pdf>

Główni importerzy brazylijskiej wołowiny, 2017.

Mięsożerny Hongkong

Niekwestionowanym liderem w konsumpcji brazylijskiej wołowiny jest liczący niespełna 7,5 mln mieszkańców Hongkong. Jest on również na czele jeśli chodzi o sumaryczne spożycie mięsa *per capita*. Mieszkańcy Hongkongu spożywają jego ogromną ilość – 664 g dziennie na osobę, co daje ponad 240 kg mięsa rocznie na osobę¹⁸ (dla porównania, w Polsce jest to ok. 80 kg). Mocną pozycję ma tu wołowina, której Hongkończycy spożyli w 2018 r. 586 tys. ton¹⁹, a prawie 70% jej ilości to produkty z Brazylii. Zatem Hongkong, będący głównym odbiorcą brazylijskiej wołowiny (udział w eksporcie na poziomie 25%), wysuwa się na czoło współwinnych kryzysu w Amazonii. Co ciekawe, naukowcy z Uniwersytetu w Hongkongu są świadomi udziału ich państwa w kryzysie klimatycznym i postulują przyjęcie sposobu obliczania emisji gazów cieplarnianych w oparciu o konsumpcję a nie produkcję (ang. *consumption-based emissions*)²⁰. Ma to znaczenie właśnie dla takich krajów jak Hongkong, których gospodarka opiera się w dużej mierze na imporcie. Równie interesujący jest fakt, że Departament Zdrowia Hongkongu postuluje znaczącą redukcję spożycia mięsa (do poziomu 180 g dziennie na osobę). Póki co jednak, spożycie mięsa w Hongkongu ma się dobrze, a to na pewno nie przyczyni się do poprawy sytuacji w Amazonii.

A jak na tym tle wypada Polska?

Nie jesteśmy znaczącym importerem wołowiny z Brazylii, choć kupiliśmy jej 423 tony w 2017 r. Na tle wymienionych wyżej krajów to oczywiście mało, ale wyobraźmy sobie te 423 tony... A zatem także Polska dołożyła się do amazońskiej tragedii.

Czy w związku z tym, że nie jesteśmy znaczącym importerem, możemy bezrefleksyjnie objadać się wołowiną? Oczywiście nie.

Bez względu na to gdzie „produkowana”, wołowina jest rodzajem żywności o największym wpływie na środowisko i w największym stopniu odpowiada za emisję gazów cieplarnianych²¹ oraz zużycie wody²². Ma więc zasadniczy wpływ na dwa kluczowe obecnie problemy – zmiany klimatu i niedostatek wody. Dla zobrazowania, warto zauważyć, że hodowla zwierząt, w całym cyklu

produkcyjnym, odpowiada za ok. 18% emisji gazów cieplarnianych, to jest więcej niż cały światowy transport (14%)²³. Oczywiście w Amazonii jest to szczególnie dotkliwe, gdyż bezpośrednio przyczynia się do zniszczenia unikatowych ekosystemów.

Co zatem może zrobić każdy z nas? Zrezygnujmy lub przynajmniej znacząco ograniczmy spożycie mięsa, zaczynając od eliminacji z diety mięsa czerwonego. Na dywagacje i argumenty w stylu „ale ja lubię mięso” nie ma już ani miejsca, ani czasu.

Tomasz Figarski

Tomasz Figarski – doktor nauk biologicznych, leśnik. Jest autorem lub współautorem kilkudziesięciu publikacji dot. ekologii i ochrony przyrody. Specjalizuje się także w prawnych podstawach ochrony przyrody oraz inwentaryzacjach przyrodniczych. Aktywista i społecznik, inicjator licznych działań i interwencji w obronie miejsc przyrodniczo cennych oraz zwierząt. Weganin.

Przypisy:

1. queimadas.dgi.inpe.br/queimadas/portal-static/situacao-atual/
2. news.mongabay.com/2019/01/brazilian-hunger-for-meat-fattened-on-soy-is-deforesting-the-cerrado-report/
3. bbc.com/news/world-latin-america-49433767
4. nationalgeographic.com/environment/2019/08/amazon-fires-cause-deforestation-graphic-map/
5. rainforests.mongabay.com/amazon/deforestation_calculations.html
6. edition.cnn.com/2019/08/23/americas/brazil-beef-amazon-rainforest-fire-intl/index.html , audycje.tokfm.pl/podcast/80028,Dlaczego-Amazonia-plonie-Przez-produkcje-miesa
7. holistic.news/nierowna-walka-o-amazonie
8. bbc.com/news/health-47057341
9. downloads.usda.library.cornell.edu/usda-esmis/files/73666448x/ws859p59c/4x51hs663/livestock_poultry.pdf
10. naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C32721%2Craport-wiekszy-dobrobyt-i-wieksza-konsumpcja-miesa-na-swiecie.html
11. fao.org/3/a-BO100e.pdf
12. ers.usda.gov/amber-waves/2019/july/brazil-once-again-becomes-the-world-s-largest-beef-exporter
13. brazilianbeef.org.br/download/sumarioingles2019.pdf
14. abiec.siteoficial.ws/download/Anual-jan-dez-2017.pdf
15. wyborcza.pl/7,75399,25118898,europa-przerazona-pozarami-lasow-w-amazonii-g7-zada-konkretnych.html
16. businessinsider.com.pl/wiadomosci/pozary-w-amazonii-20-mln-dol-pomocy-od-g7/11pp1zb
17. fas.usda.gov/data/brazil-livestock-and-products-annual-6
18. hku.hk/press/news_detail_17940.html
19. beef2live.com/story-world-beef-consumption-ranking-countries-164-106879
20. iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/aabd45/pdf
21. shrinkthatfootprint.com/food-carbon-footprint-diet
22. woda.edu.pl/artykuly/woda_a_produkcja_miesa/
23. naukaoklimacie.pl/fakty-i-mity/mit-krowy-emituja-wiecej-gazow-cieplarnianych-niz-transport-117